

Redactiunea

se affla in

Strat'a lui Leopoldu Nr. 44.
Scrisorile nefrancate nu se primescu decât numai de la correspontintii regulari ai „Federatiunii.” Scrisori anonime nu se publica. Articlii trăziti si nepublicati se voru arde si numai la cerere expresa se retorna.

FEDERATIUNEA

Diurnal politici, literari, commercialu si economicu.

Appare Domineca.

B.-Pest'a, 31 Ianuarie
12 Februarie 1876.

Certele familiari intre cumanatii din Cis-si Transilvania incetasse pre unu timpu, inse armistitiulu avu scurta durata, ceteva dille numai, pana candu amicii-inimici de d'in coce de riulu Lait'a si-ingropara mortulu; avura ce e dreptu Vinnezii si delicatesti'a d'a consacra paqegirice repasatului, care facandu patriei selle servitie, fece totodata bune servitie si cumanatilor nemti de preste riu, dar aci s'au terminat sentimentalitatea, era acum Viennezii reinceputa pre cord'a „frate de frate dar brandi'a e pre bani.” Amaritiunea loru e cu atatu mai mare, cu catus se paru a fi presentitu ca ministeriulu lui Auersperg ar fi cessu in fine, pretensiunilor Ungurescui. Cellu pucinu acesta scire se respondi prin mai multe dñuarie. De ocamdata nu potemu neci se afirmamu, neci se negamu faptulu, pentru ca scirea este forte prospeta si ministrii ung. (Tisza si Szell) abia ce sosira la Viena, prin urmare numai preste ceteva dille se va cunoscce deca scirea este adeverata seu ba. De altmintrea numai unu actu de dreptate si de ecitate ar fi cedera d'in partea Nemtiloru Austriaci, pentru ca Ungaria, prin inferioritatea commerciului si industriei selle este deschis de tributaria Austriei, fara ca se pota supporta mai de parte vetemarea intereselor selle materiali inca si prin asservirea vamale si a bancei. Ungaria numai cu ruin'a sa ar cede se continua in relatiunile actuali a celor doue cestiuni, pre candu Austriaeii cedendu, perdu numai d'in castigulu ce si-lau sciutu trage in partea loru pre socotel'a Ungariei, va se dica: unu castigu ce eu dreptulu nu li compete si nu-lu potu conserva fara a comitte usurpatiune fortata.

• *Cestiunea orientale*, dupa dispositiunea Portei, care au manifestatu aplecarea d'a se accomoda vointiei poterilor expresia in not'a lui Andrassy, se pare a fi intratu in stadiulu deslegarii pacifice, si ca insurrectiunea se va termina fara interventiune; dar numai se pare, ca-ci de si Russ'a este d'impreuna cu Prus'sia urdistor'a si spriginitori'a proiectului de reforme formulatu de cancellariulu Austriei, contele Andrassy, — dins'a totu-si, prin agentii sei, lucra neincetatu a tiené in agitatiune poporatiunile slave alle Turciei si incuragieza pe Serbi si Muntenegrini. Acesta o spunu correspontinti, cari se affla in facia locului, affirmandu, ca in Bulgari'a inca furnica agentii russesci, cari pregatescu in moda sistematicu si pre Bulgaria la insurrectiune, adaugandu totodata, ca pentru acestu scopu *comitetulu revolutiunariu bulgaru d'in Buccuresci* se ingrigesce pentru tote celle trebuinciose. Lucru de necrediutu nu este, ca-ci acesta e politic'a traditionale a Russiei in Orientu. De alta parte inca, insa si purcederea marilor poteri, cari sunt deplinu consciente faptei loru, prin am-

steculu loru, lucra spre ruin'a Turciei, manandu ap'a pe mor'a Russiei, de ora ce nu se poate conte, stă ca prin not'a lui Andrassy se nemicesce acelui paragrafu allu tractatului de Paris, care opresce interventiunea marilor poteri in affacerile interne alle Turciei, deca elle totu-si au intrevenit, atunci evidentu este, ca marile poteri tindu la dissolutiunea imperiului turcescu. Celebrulu publicistu francezu Lemoinne, prea bine observa in dñuariulu „des Debats” ca not'a lui Andrassy insemnă interventiune diplomatica, dupa care trebue se urmeze interventiunea militare, si adauge: ca Francia nu are neci unu interesu d'a impedece d'issolverea Turciei. Asia este, ba potemu dice, ca neci unu popor in Europa nu are interesu d'a impedece acesta dissolutiune, dar staturile Europei, si emineminte Francia, trebue se aiba mare interesu ca abominabilei dominatiuni turcesci se nu se substituesca infriosat'a stapanire moscalesca. A se inlatură eventualitatea acestei calamitati europone, jace in interesulu generale allu civilisatiunei si in interesulu speciale allu libertatii poporelor d'in Orientulu Europei. Desinteresarea Franciei si egoismulu Angliei ar contribui in acestu casu a satură numai nesatisfiosele porniri alle Russiei, caror-a cu anevoia li-s'ar mai poté pune stvila, candu ar stringe in braciele selle de Briareu si ar amenintia cu inghitire alte parti alle Europei inspaimantate. Daca inse nepesarea seu mai bine *invoirea* Franciei cu planulu poterilor nordice pentru incetarea dominatiunei turcesci in Europa denota ca aceea invoire s'au castigatu cu *conditiunea* dea redică poporatiunile crestine prin constituirea loru in *staturi independente*, atunci firesce temerile ar disparé si n'am avé decât se applaudemu la fericita deslegare a cestiunei orientale, dar de si ni place a crede ceea ce dorim, vai ce greu ni vine a crede in atât'a desinteressare si generositate a poterilor nordice, si cu atatu mai pucinu in a Moscovitului, ca-ci lupulu si-schimba perulu, dar nu si nara vulu reu (rapacitatea.)

In Romani'a, essacerbatiunea in contr'a guvernului au ajunsu la punctulu de culminatiune, ministeriulu lui Catargiu, combatutu d'in tote partile, au inceputu a elatiná, mai allessu de candu dl. Vas. Boierescu au essit'u d'in sinulu collegilor sei, de atunci s'au observatu unu felu de actiune subsapatoria, adeca mai multu occulta, ca-ci de si dsa in publicu sustienea ministeriulu, d'in care facusse parte, catis-va anni, firesce precum sustiene funea pre cellu spenidratu, totu-si loviturile de gratia ce dsa impartiá cu finetia diplomatica unui-a d'intre membrii cabinetului, nu gressau tient'a, isbindu in intregu ministeriulu si urmarea fuse, ca acestu-a in fine demisiună dupa blamulu datu dlui Maiorescu. Senatulu inse, pricependu pote

intentiunea, se reculesse iute si votandu incredere dlui Catargiu, asestu-a ramase la potere, tienendu pre unii d'intre collegi, si substituindu cu altii pre cei deveniti impossibili. — Dl. Boierescu nu si-au ajunsu asta data scopulu si pota ca neci nu-lu va ajunge, pentru ca manoperele dsalle in doue directiuni de a subminá ministeriulu actuale si de a departa de la potere pre cei mai redutabili, rivali, spre a deveni singuru possibele au deschis u ochii respectivilor. Dñuariulu „Press'a” organulu dlui V. Boierescu, d'in momentulu de candu acestu-a nu mai es te membru allu consiliului ministeriale, int'r unu lungu sru de articli, sub titlu de „*Mosaicu Politicu*” prin felu de felu de citatiuni d'in osebita dñuarie, ce servisse candu-va de organe a partitelor politice, cari se perondasse la potere, cerca a compromitte mai alesu pre acei corifei politici, de a caroru venire la potere se teme mai de aproape. Dl. *Cogalniceanu* si I. Ghic'a paru a fi in prim'a linia periculosi si, dlui Boierescu deci intrega bateri'a tunurilor este indreptata in contr'a acestoru-a, spre a-i compromitte si a-i face impossibili nu atatu inaintea nunei, carea cunoscce bine pre omenii sei, catus mai alesu inaintea Domitoriu lui, pre care fia care partita, ajungandu la potere, au cercatu a lu infasciná prin tote mediulocelle. Cabinetulu cellu negru s'au servit si le appucature illoiale, punendu man'a pre correspontintie private ce s'au urmatu intre. dl. I. Ghic'a si unu fostu ministru turcu de vechiu calibru, dar d'in intemplare, in locu de comploturi descoverite in contr'a natiunei, s'au ivit unu ridiculus mus.

Staruintiele d'a terei in noroiu pe toti omenii de reputatiune, cu scopulu egoisticu d'a apparé singuru curat si prin urmare singuru mare si nepetatu, au produssu si voru produce pururea isolarea respectivului. Nu acest'a pota fi missiunea omenilor de statu a Romaniei, ci de a se grupa toti in giurulu tronului si de a lucra in intellegere pentru posperarea natiunei si a patriei romane.

In cercurile militari d'in Vienn'a e latita parerea, ca planulu de reforme allu lui Andrassy nu se poate essecutá fara de *occuparea Bosniei*. Impregiurare paru a confirmá acesta parere. — Cumca se pregatesce ce-va straordinariu, se vede si de acolo, ca dupa cum se scrie d'in Vienn'a, dñuariului d'aci „K. N.” intre prefectur'a militare de la Gratiu si intre ministeriulu de resbellu s'au desvoltat correspontintia forte viua. Se pota dice ca Capulu statului generalu d'in Gratiu si-plinesce mai totu timpulu cu callelorile intre Gratiu si Vienn'a.

Nu s'au potutu trece mai departe neobservatu, ca de currendu se speduire in Dalmatia 48,000 culcusiuri (paturi) de castre si 4 batterie de tunuri la Lo-

Prețul de Prenumeratune:	
Pre trei luni	2 fl. v. a.
Pre siese luni	4 " "
Pre anul intregu	8 " "
Pentru România:	
Pre intregu 24 Fr.	= 24 Lei n.
Pre 3	= 12 " = 6 " "
Pentru 6 " = 10 cr. de linia, si 30 cr. pentru timbra	
pentru fiesce-care publice, separata. In locu deschis 20 cr. linia.	
Unu exemplar costă 10 cr.	

gosiu. Mai batetoriu este, ca regimentul de callaria, ce se affla in garnisona la Klagenfurt, au primitu ordine de plecare la Sissek.

Inca ceteva date caracteristice: prefectur'a forteretiei de Essek au primitu ordine d'a face dispusetiuni, ca spre reinfortarea garnisonei d'acolo, se pregatesca incapere pentru 8000 fetiori. Regimentulu de pedestrasi Nr. 39. (Mareduce Alexis) care inainte cu 4 lune fusese translocat de la Vienn'a la Essek, pléca in lun'a acest'a la Brodi. Prefectur'a mil. gener. d'in Zagrabia au substernutu la 13. Dec. a. tr. ministeriului de resbellu unu memorialu d'impreuna cu planurile si preliminarie speselor pentru intarirea si inarmarea forteretielor de la Petruvaradinu, Essek, Brod si Gradisca.

Aceste sciri provenitorie d'in funte autenticu, pentru a caroru adeveru correspundintele serie ca primesce responsarea, — dovedescu apriatu, ca occuparea Bosniei s'au luat in combinațiune. —

De la Camer'a Deputatilor Ugariei avemu se inregistramu d'in lucrările septemanei trecute, ca s'au discutat proiectul de lege relativ la membru portator de statu, — in mai multe dile, in fine se primi: in sied. de luni, ministrul de comunicatiune presenta proiectul de lege relativ la imprumutul călliloru ferrate, caror-a statulu garanteaza cametele si se afia in lipsa d'a poté face investițiuni. — In sied. de Jou, dupa ce se ceti raportul comisiunii numite pentru solennitatea ingropatiunii lui Deacu, ministrul presiedinte Tisza presenta proiectul de lege relativ la inarticularea memoriei lui Franciscu Deacu. — In acesta sied. se promulgă legea sancționata, relativ la emisiunea jumetatii a doua a imprumutului de rente, apoi se alesse unu membru in comisiunea militare si s'au continuat desbaterea speciale a legii despre formalitatile testamintelor, inceputa mai nainte. Preste totu precum am observat si alta data discussiunile, de si ici colo a supr'a cutarei §. se incingu mai lunge, dar nu sunt animate, neci nu esu d'in uniformitatea ce le caracterizeaza de la inceptul fusiunei, adeca decandu partid'a guvernului e atât de mare, — era fractiunile opositiunii forte neinsemnate si prin numeru si prin capacitat, mai alesu de candu Sennyei nu ieaparte la desbateri si pare a se fi retrassu pre unu timpu, indelungat, cernendu concediu pre 6 septembrie. — Proiectul de lege relativ la perenna memoria lui Deacu contine urmatorii patru paragrafi.

1. §. Meritele lui Deacu, castigate prin servitile facute patriei intr'unu lungu sru de anni se inarticuleaza in lege.

2. §. Guvernul se insarcina a face dispusetiunile pentru a se redică prin collecte lui Deacu, in capital'a tierrei, monumentu demn de dinsulu.

3. §. Guvernul are să facă în fia căreoropu, în strainasă d'in territoriul principatelor române puse sub protecție și aperarea ei, parti considerabile că Bessarabi'a, Bucovin'a și jumetate d'in banatul Severinului.

4. §. Aceasta lege intre si cu esecu-tarea ei se insarcă tractata si primita in dupa promulgatiune, în regu ministeriulu.

Legea făcută camerei. Sectiunea 4 si 5 fecere înse modificatiuni, era sect. 6 vreia inarticularea să se facă separatu d' legea relativa la redicarea monu-mentulu.

ROMANIA,

Despre relatiunile Romaniei cu Port'a diuariulu ung. „Kelet Népe“ — care avendu in fruntea Redactiunei selle pre cunoscutulu Kállay, fostu consulul austriac in Serbi'a, — publica mereu d'in — si despre principalele danubiane felu de felu de sciri, menite a face sensatiune, — asiā intr'unulu d'in nri sei mai recenti, publica unu articlu de fondu, care contiene urmatoriele lucruri interessante — Port'a, — dîce „K. N.“ — afandu-se in mare lipsa de bani au cerutu guvernului Romaniei ca să-i platesca *anticipativu* tributulu annuale (60 mii galbini = 200 mii lei). Guvernul Romaniei ar fi respunsu la acest'a, că nu numai *anticipativu*, dar da felu nu va plăti Caus'a pentru care nu vre să platesca, guvernul Romaniei o spune precum urmeza. Port'a pentru acestu tributu s'au obligatu (candu cu capitulatiunile) la unu contra-servitii, adeca d'a protege si aperă Romani'a in contr'a ori carui inimicu esternu. Acum se adeveresce inse că Port'a e nepotinciosa d' se aperă pe sine in contr'a unei mice insurrectiuni. prin urmare, Romani'a nu pot accepta la *reci* d' *impregiurare* vre o sprijinire vi-gurosa d'in partea Portei. — Guvernul Romaniei declară mai de parte, că i-se pare *suspecta* impregiurarea, că Port'a concentreză ostiri la Vidinu, deci guvernul Romaniei va chiamă sub arme reservele si unu corpu de armata se va trimitte la marginile tierrei. In nrma *not'a* declara, că Romani'a, ca statu *independinte* nu va permite neci unei armate straine occupatiunea territoriului romanescu, ba neci trecerea preste ellu, ci este resoluta a se oppune cu tota energi'a, unei assemene incercari.

Câtă autenticitate se poate atribui acestorui imparatii d'in organulu dlui ex-consule, noi nu potem sci, acest'a se poate sci mai bine la Buccuresci; probabilitatea este, dar trebue să observăm că Dl. Kállay, dedat, pre-candu era consule, a face multa sfara, că publicitatea să se occupe mereu de dsa, continua acesta manopera si că publicistu. — De altintre, de va fi adverat că guvernul Romaniei au refusat tributulu sub pretestu, că Port'a nu o mai poate protege si aperă, fiindu nepotintiosa a se aperă pe sine, acesta dechiaratiune de si e unu adeveru de multu recunoscute de tota Europa, Port'a inse ar fi considerat-o dreptu insultare, d'in care in situatiunea pre-sente, atat de incerta, — s'ar potă nasce grelle complicatiuni. — Port'a de multu nu mai e in stare a se aperă pe sine, si insa-si stă sub protecție (rivalitătii) marilor poteri, acest'a o scieă de multu guvernul Romaniei, si daca si-a alesu chiaru acum timpulu oportunu pentru refusarea tributului, trebue că are la spate, spri-ginitori poternici, cari, dorere, i-au lip-

candu Port'a, că unu perfidu ep-riku, instrinasse d'in territoriul prin-cipatelor române puse sub protecție și aperarea ei, parti considerabile că Bessarabi'a, Bucovin'a si jumetate d'in banatul Severinului.

Despre istoria creditului straor-denariu cerutu de Dl. Florescu, ministrul de resbellu allu Romaniei, — diuariulu „Pest. Loyd“ publica o co-respondintia d'in Buccuresci, cu dat'a 5 Febr. a. c. in care sa cuprindu mai multe amenunte seriose si umoristice. Asiā correspondintele dîce: „că la in-ceputu, inca inainte de serbatorile Cra-ciunului, candu dl. ministrul de resbellu era atât in camera cătu si in senat, impinsu, asiā dcandu la inarmare stra-ordinaria si candu apoi dsa, indata in prim'a siedintia dupa feriele Craciunului, ceru camerei incuviintarea creditului straordinaru pentru inarmare, cererea dsalle fu salutat cu via placere, era candu unulu d'ntre deputati se incercă a face ore cari obiectiuni, unu murmur generale lu sili să taca: De la acea dî (24. Jan. a. c.) pucinu timpu trecu si totu-si parerea camerei se schimbă de atunci incoce. Caus'a metamorfosei nu pot fi alt'a decât temere că allarme de resbellu si affec-tatulu eroismu ar potă in urma să devina lucru seriosu. Se dîce că Turcii ar fi concentrat intre Vidinu si Rusciucu ca la 70 batalione de ostire si, continuandu-se portarea ostile a Romanilor, — li-ar potă casină Turcilor, ca ju-metate d'in acelle battallione să treca Dunarea si să puna la proba predispozitiunea bellica a Romanilor. La acest'a inse Romanii preferă a nu se espune. Pana acum in trei, d'in siessé sectiuni alle camerei, cari avu-se a se consultă a supr'a cererei ministrului de resbellu, se si facura difficultari. — Gener. Florescu nu potă să dora neci vreă să facă obiectiuni, temendu-se ca nu cum-va obiectiunile contr'a cere-rei selle să se pronuncie in siedintia publica.

D'in acesta causa staru pentru discussiunea secreta a cestiunii si reessi: inse, cu tote ca discussiunea fu secreta, se vorbisse atât in contr'a inarmarei, pana ce guvernul ajunse a pricpe, că camer'a nu o va primi. Guvernul dura, reduse cererea si cercă se afle unu espedientu. Acestu-a este: că camer'a să autoriseze pre ministrul de resbellu ca ellu să pota intrebuntia pentru inar-mare a celor 5 milioane de lei ce i-se votasse in an. trec. pentru zidirea de casarme fortificatiuni mai mice, etc. De s'ar si invoi camer'a la acestu revirementu, po-siunctua ministeriului Catargianu totu-nu s'ar amelioră. La acest'a se mai adauge că Dl. Cantacuzenu, ministrul de finanțe si-a cerutu demissiunea; că Dl. Maiorescu ministrul instructiunei este mai in fia care siedintia amenin-tiatu căte cu unu votu de neincredere si că Mavrogenu (fostu ministrul de finan-ție) refusa a intra in cabinetu. Inse si in contr'a ministrului de resbellu dom-nesc mare amaritiune, de candu in sie-dinti'a secreta a camerei fu silitu a marturisti, că armat'a romana, cu tota inarmarea, nu e inca in stare de a se potă bate, pentru că i lipsescu arme si munitiuni si că mai are trebuintia de cellu pucinu 100,000 arme. In locu d'a i-se atribui că meritu acesta marturisire onesta, oppositiunea face capitalul d'in-trins'a. De alta parte, class'a comer-

ciala au fostu multiamita de assecu-riile dlui ministru presedinte Catargiu, facute in sied. secreta si repetite in sied, publica, că guvernul este resolutu a padî conformu tractatului de Paris cea mai strinsa neutralitate si că cererea creditului straord. d'in partea ministrului de resbellu servesce numai că ar-mat'a să fie gata pentru ori ce even-tualitate."

Adunarea deputatilor.

Siedint'a de Sambata 17. Ianuar. 1876.

Că cetitorii nostri să intellegă celle ce urmează avemu să premitem, că Dl. T. Maiorescu, ministrul allu instructiunii, din posta de resbunare, precum se affirma, in contr'a doi professori de la universitatea d'in Iassi, d'ntre cari unulu dedesse si el'u votu contra dlui Maiorescu, candu cu pro-cessulu acestui-a, pe la an. 1862—3, ne-potendu destitui pre acesti doi professori d'in lipsa de cause intemeiate, recurse la modulu mai comodu, cerendu Camerei su-primearea catedrelor ce ocupau acei doi professori odiosi dsalle. Camer'a, serva ple-cata si stăpinilor, primi proiectul pentru suprimearea acellor catedre; professorii au fostu dura destituiti in modu indirectu, Dl. Maiorescu resbunat int'nu modu igno-bile, nedemnă de unu ministru si mai alesu de Camer'a Romaniei.

D. A. Paschalu, areta acusatiunea adusă d. ministrul corpului professorilor si cum d-sa a calcatu legea instructiunii, nedandu in judecata pe professorii cari nu-si facu dato-ri'a. Faptele denunciate de d. ministru con-tra professorilor ar avé o influența fune-sta asupr'a tenerimei daca ar exista: elle ar slabii autoritatea corpului professoral. In ceen ce privesce acestu corp, d. Pascal dice, că or care altula l'ar fi potutu banui, d-nu Maiorescu inse nu, de ore ce a fostu lovitur de o censura a acestui corp. D-sa dura ce-tece o sentint'a a corpului professoral, prin care d. Maiorescu e destituitu pre motivul că a insiellat bun'a lui credintia. Aceea sentint'a e subscrissa de d. G. Costaforu si Orescu. Acea sentint'a, pe care d. Pascalu o cetece in intregul ei, e basata pre lunga considerante si spune intre altele că d. Maiorescu a compromisă demnitatea de profesor si nu mai pot fi profesore.

Din momentulu ce unu profesor a fostu lovitur in asiā modu, ellu nu mai poate fi nici profesor nici ministru, de ori ce nu ar mai avé stim'a corpului professoral. D-sa intreba pe d. ministru justitiei, daca ar fi in Camera, ce autoritate ar avé unu ju-decatoru intre collegii sei, candu ellu ar fi condamnat de parii sei. Dl. Paschalu discuta numai acusatiunea adusă de d. Maiorescu corpului professoral că nu-si inde-plinescu datoriele.

Trebue să ve ingrădit de acesta stare de lucruri, dîce d-sa deputatilor; să nu se lasse ca instructiunea publica să suferă, — ca esemplul de moralitate ce trebuesc date junime, să nu fie esemplul relle. Nu potem toleră assemenea stare de lucruri, căci ne facem respundatori inaintea con-scientiei noastre, a familiei noastre, inaintea junime, inaintea viitorului. Accepta dura respunsulu dlui ministru, rezervandu-si replic'a.

Inainte d'a se acordă cuventul d-lui Maiorescu, d. presidentu nu crede că este bine a se aruncă cu usiorintia cuvinte grave in contr'a unui ministru, si chiaru candu voim a-lu lovă, se-lu lovim in modu eu-viinciosu.

D. T. L. Maiorescu respondiendu d-lui Paschalu, dîce că trebue să se espuna exactu despre ce e vorba. Nu este exactu că corpulu professoral nu-si indeplinesce dato-riele. Acusarea d-sale nu era de catu numai pentru catedra de Dreptulu romanu de la facultatea din Buccuresci. Spre a probă acestea d. Maiorescu citește din «discursulu d-sale publicat in „Monitor“ si expune cum s'a urmatu pana la suprimarea catedrei d-lui Daniileanu. Astazi d. Daniileanu nu mai e in jocu, pentru ca d. Paschalu să

mai vie să intrebe daca nu aplică legea con-tr'a d-lui Daniileanu. D-sa nu poate da aver-tismente professorilor ca la copii; s'ar fi expus la responsuri injurișătoare; dintre medilocele ce avea la dispozitie, a alesu pre-acelui-a allu suprimerii de catedra si Camer'a a incuviintatul acest'a.

Cătu pentru cestiunea d'a dou'a, dsa fac-appellu la concursulu parlamentariu allu dlui presedinteu. Se discute aci faptele dsalle ca persona privata seu numai ca mi-nistru? De la inaltimese unde se află pusul ca ministru nu se pot cobori spre a discute acte din viet'a dsalle privata, — căci ar avea si d-sa ce să respunda, — darsa ar potă face acest'a fără a atinge presti-giul poterii esecutive?

Că ministru, in pozitie de dsalle nu poate de cătu să taca, si acest'a pentru dem-nitatea discussiunilor acestui Corp, era nu pentru d-nu Paschalu, a carui precedere o deplange cu totul.

D. Moitani urcandu-se la tribuna, dă-cetire unci motiuni de blamu pentru d. Maiorescu, prin care se exprime neincrederea Camerei in d. ministru allu instructiunii. Intrându in desvoltari d. Moitani dice, că in-tre alte conditii ce se ceru de la unu ministru allu instructiunii, este si conditiunea de morală basată pre esemplu.

Hotărîrea corpului professorală eșiste, pentru că dupa nici unu textu de lege, ministrul instructiunii nu era in dreptu să casese sentint'a. D. ministru de cuite a dispu-nă că nu crede de demnitatea sa a respunde la allegatiunile d-lui Paschalu, cari erau relative la viet'a d-salle. De si bio-grafie, viet'a privata este permisă a se face, totu-si nu acăst'a a facutu d. Paschalu, ci s'a occupat mai cu séma de ce privesce pozitunea d-lui Maiorescu ca capu supremu allu intregului corpului professoral. Cum pot fi capulu professorilor acelui-a care a fostu declarat de nedemnă d'a fi profesore? D-sa adauge apoi nu numai că sentint'a ne casata există, ci inca se poate invoca sentint'a si din viet'a privata a unui ministru. Ce ne garantează că daca d. Maiorescu a indusu in errare pre corpulu professoral si pre-rectorii Universitatii, nu va intrebuntia aceea-si sistema si facia cu noi?

Ar trebui ca d. Maiorescu să cera singuru sufragiale acestei-a, era nu să se as-cundia suptu aripi d-lui prim-ministru, căci atunci victoria nu va fi a dsalle. Asiā dura d. ministru cultelor să roge pe d. presidentu allu consiliului să nu ieșe cuven-tulu, ci să infrunte luptă, cum a infruntat si d. ministru a justitiei cu occasiunea legii pentru suprimearea unor membri la curtea de appellu din Buccuresci. Să infrunte dura si dlui singuru luptă; căci altintreia victoria nu va fi de cătu a dlui prim-ministru in care toti avem cea mai mare incredere era d. Maiorescu nu va potă distruge sentint'a data in contr'a dsalle de omeni com-petenti si egali ai dlui Maiorescu.

Se cere inchiderea discussiunei si se primește.

Se procede la votarea prin bile a mo-tiunii de neincredere a dlui Moitani in d. ministru allu instructiunii. — Resultatul votului este celu urmatoru: Votanti deputa-ti 82, majoritate absolută 42, bile albe pentru 35, bile negre contra 47.

D. Presidentu proclama că Adunarea a respinsu motiunea de neincredere.

Siedint'a de Luni 19. Ianuarie 1876.

D. G. Bratianu desvolta interpellarea sa relativa la participarea episcopatului român la congressulu din Bonn'a. Dupa unu lungu prolegomenu, in care vorbesce despre schism'a ce s'a ivit in biserica catolica, cu asiā numitii vechii catolici, — d-sa ga-sescă că nu au fostu correcta tramitera de delegati la acelui congressu din Bonn'a; că trebuia ca catolicii să venia la biserica noastră ortodoxă, era nu să se tramita delegati la unu congressu unde s'a pus in discus-iune dogmele noastre si a nume si esisten-tia Santului Spiritu. D. ministru cultelor era datoru să cera mai antâi informațiuni despre ce avea să se tracteze in acelui con-gressu. Dara nici d. ministru, nici cei două archierei nu scieau nimica despre ce avea să se tracteze in acelui congressu. Trebuia

em. la Nr. 5—963 „Fed.“ An. 1876.

stu teolog'a la Ungvaru, noi li con-
tradicerea; dar' li si respundem
inainte de 20 anni, candu inca o
a diecesei de Ghier'l'a era incorporata
Ungvarului — si erau cate 20—30 ro-
stunci potese fi fostu mai bine, inse acu-
suntemu numai 4—5 romani intre 70—
enaci, nu ni stau actiunile prea bine.
ma, alt'a nu ne remane, decat a re-
da cau'a, starea nostra nesuferibila,
unei publice, penruca ori unde te-
romani se nisuescu penru cultur'a
spirituale in directiune nationale, tre-
epperatu ajutorati si cu atat mai
u pre cei ce se asta amenintati de
ismu, cum sunt teologii romani din
ru; inse ajutoriulu nostru ar' veni de
— deca amu poté siede in cuibulu
si nu in allu inimiciloru. *)

Trei fii credintiosi ai diecesei.

ecet de invetiamentu pentru scolele secundare.

(continuare.)

CAPU VI.

Gimnasi si scole reali private.

0. §. Diferitelor confessiuni relig. mu-
s, comune, societati si parteculari li-
ermissu a infinita ori ce scola secun-
sco institutu de educatiune privatu
in legea acest'a; deca conducerea
acestoru institutu o concredu eu-
professoru abilitatu prin diploma si
tu, seu unui individu care prin acti-
desvoltata pre terrenulu respectivu au
tu recunoscinta publica chiaru si din
guvernului.

46. allu legii presinte e validu si
institute private.

§. Infinitarea cutarei scolo secun-
sco institutu de educatiune privatu,
mea organismulu acestoru-a, planulu
etiamentu, numerulu professoriloru, e
a fundatorinu intr'o aretare detajata
sinu magistratului comunale si, pre
inspectoratului respectivu, si ministe-
re instructiune cu 30 de dille inainte
chiderea institutelor resp.

2. §. Relativu la localitatile de in-
etu, si contingentulu eleviloru din clas-
egaratico sunt obligatorie si pentru in-
de private dispusetiunile §§-loru 24, 25

3. §. Fia carui institutu privatu i-se
a dreptulu de publicitate, deca rela-
a organisatiune, inzestrare, apoi nume-
alificatiune si salarisarea professoriloru
unde cellu pucinu regulamintelor pre-
in §§ 57, 59, 60, 61, 62, si 63; si
proprietary si conducatorii institutului
aordinéza administratiunii de statu.

4. §. Dece ministeriulu asta cumea in
institutu privatu se propaga idei con-
statului seu alte defecte morali, poté
investigatiune numai decat, si con-
resulteloru acellei-a, poté si inchide
ntul; era in casu estraordinariu poté
de chiaru si inainte de a se fi termi-
investigatiunea, continuarea instructiunii
a educatiunii.

5. §. Acelloru scole secundare, acar-
egaratico din punctu de vedere cultu-
appare necessaria, guvernulu, le poté
e sprigini materiale si spirituale deca
a corespundu recerintelor cuprinse in

6. §. Fia carui parinte si tutore i este
su se-si instruise in punctu de vedere cultu-
appare necessaria, guvernulu, le poté
e sprigini materiale si spirituale deca
a corespundu recerintelor cuprinse in

Noi am staruitu, inca la fericitulu
Erdeli pentru infinitarea unui Semi-
teologicu central, fi la Oradea-Mare
Blasius si repausatulu Eppu era
pentesta idea, dar pretesta lips'a mediul-
lucrul a remasu in statu quo, —
aci mereu am reclamatu in publicitate,
ne in conversatiuni private cu Vener.
ti si basericiei nostre gr. cat. — in ac-
statu mai de multeori inconvenientul ce
a d'acolo ca teologii rom. gr. cat. sunt
ti ca farin'a orbului prin institute stra-
Necessitatea de a-i intruni in institute
cresci au devenit imperiosa si suprema.
Red.

scolasticu a depune essamenu in cutare in-
stitutu publicu.

Excepitionalmin'e elevii potu intr'unu
annu se depuna essamenu si din mai multe
classe cu concessiunea ministeriulu.

CAPU VII.

Inspectorii scolari a scoleloru secundare

77. §. Inspectorii scolari a scoleloru se-
cundare sunt functionari de statu pro-
vediuti cu salariu annuale si cu dreptulu la
pensiune.

In privint'a pensiunii va dispune mai
detajatu alta lege separata.

78. §. Pre inspectorii scolari cu deose-
bita privire la individi calificati pre carier'a
professorale i denumesce Mai. Sa regela la
recomandatiunea ministeriulu instructiunii
publice.

79. §. Inspectorii scolari se denumescu
pre vietia, din acesta functiune se potu de-
stitui numai in casurile amintite in §. 41 si
cu observarea procedurei prescrise.

80. §. Datorint'a inspectoreloru scolasticu e:

1. A essecutá legea si ordinatiunile
guvernului in scóele secundare de statu,
in celle anumerate la capu IV. precum si in
acelle scóele secundare anumerate la capu V.
cari sunt sustinute si provediute prin
municipie si comunitati. — a se ingrigi des-
pre essecutarea punctuale acelloru-a, si in
urma a veghiá in genere asupr'a observarii
dispusetiunilor legali in tote scóele se-
cundare.

2. A visitá in totu annulu cellu pucinu
de trei ori tote scóele secundare din cer-
culu seu, si cu asta occasiune a presidia in
conferintiele professorali.

3. A se ingrigi despre tienerea confe-
rintielor prevediute in punctulu 2. §. 42.
si despre observarea modului de procedura
statoritu prin lege.

4. A conduce essamenele de maturitate,
a presidia la acelica seu in casu de lipsa
a astea in privint'a substituirii repre-
sentiune ministeriulu instructiunii publice.

CAPU VIII.

Essamenele de maturitate.

Acei teneri absoluti de clasa a opt'a,
respective de intregu cursulu de invetiamen-
tul a scóeleloru secundare cari dorescu
a-si continua studiele mai departe la cutare
academia, si voiescu se depuna acellu essa-
menu spre acarui depunere se cere absolu-
virea intregu cursului de invetiamentu a
scóeleloru secundare, sunt datori a justificá
cu atestatu de maturitate qualificatiunea re-
ceruta pentru a fi admissi la scóele aca-
demice. La essamenele de maturitate statul
si-esserce dreptulu de supraveghiere si con-
trolu prin organele sale delegate spre ace-
stu scopu.

82. §. Essamenele de maturitate se tienu
in edificiulu institutului respectivu prin cor-
pulu professorale sub presiedint'i a inspecto-
relui scol., seu in casu de lipsa, sub pre-
siedint'i unui substitutu plenipotentiatu de
ministeriulu instructiunii, pre langa intre-
venirea si cooperarea unui comissariu essa-
minatoriu assemenea numit u ministeriulu
instructiunii.

83. §. Acei teneri de class'a VIII, cari
au depusu essamenu de classe cu successu
inse au absolvitu cursulu de invetiamentu
in scóele secundare lipsite de dreptulu de
publicitate, sunt datori a depune essam-
enu de maturitate in alta scóla secunda-
ria desemnata de ministeriulu instructiunii
publice.

84. §. Acellu teneru care a absolvitu
cursulu invetiamentelor in cutare institutu pu-
blicu si datori a se supune la essam-
enu de maturitate acolo unde a absolvitu
class'a VIII.

85. §. Missiunea essamenu de matu-
ritate e a judecá cu deosebire din elabora-
tele scripturistice a respectivului teneru ma-
turiante: ore possiede densulu destulua ca-
lificatiune intellectuale spre a poté fi ad-
missu la studie mai inalte academice la
universitate si politehnica. Ordinatiunile re-
lative la tienerea essameneelor de maturi-
tate pre langa ascultarea corpului profesio-
nal de universitate si pre langa luarea in
consideratiune a nivelului instructiunii din

scoolele secundare, se voru emara din par-
tea ministeriulu de instructiune.

86. §. Cu essecutarea acestei legi, pre-
cum si dispusetiunilor transitorie, se insarc-
ineaza ministeriulu instructiunii publice, —
relativu la celle cuprinse inse in §. 18 pur-
cede in intellegere cu ministeriulu de res-
bellu.

Ministeriulu instructiunii publice, e datoru
cellu pucinu totu la trei anni, a face
raportu detajatu la camer'a deputatiloru,
despre starea instructiunii in scoolele secun-
darie.

Budapest'a 6 Novembre, 1875.

Augustinu Tréfort
ministru culteloru si instruc-
tiunei publice.

Tiberiad'a Satumariului, 7. Fauru.

Dle Red.! Intruniti la dñu'a onoma-
steca a amicului nostru Antoniu Popdanu
parochu in Bogosiu, affinu fostului secreta-
riu episcopal du Dr. Augustinu Lauranu,*)
cu totii amu intimpinatu, preste totu — acelle-
si affecte, facia de impregiurarile mai noue
a dñui fostu secretariu de condonare, deca
dorere — i aterna de la perderea prematura
a parentescilor affecte a bunului Archi-
pastorius: éra de bucuria, deca dñu fostu
secretariu si-va fi afandu bucuria in noulu
Eliconu, unde liberu de sarcina officiului
diecesanu, ca unu amatoriu de litera, si — poté
sacra mai multu si mai potrivit u tempu
museloru.

Amiculu nostru Popdanu, pre langa tote
ca a fostu frappatu de intemplarile mai
noue alle affinului seu, ni-a procuratu o séra
placuta. Faciele toturor u voiose. Ce-va
consternatiune numai pre facia unui-a s'a
observatu, carni ca unui pseudo-crestinu din
baseric'a catacombeloru, mai la totu patrariulu
din ser'a onomasteci, i-se punea intrebarea „de
cunosc pre omulu?“ pre „Tom'a“ de la
„vini'a Buzesciloru?“ carele bine captusitu
in manteau-a altui-a cu mare satisfactiune
tuna si infunda acum in leulu spiratru.

Suspeciunatulu Toreuatu era, Lazaru
parochu de Domohid'a, cum sustinu unii,
malcontentu si elu pentru Dobulu, ca so-
cru seu Simeonu Tom'a parochu sub vinile
Buzesciloru pentru Vesimortu, in ambe locuri
preferindu-li-se intre altii, si loru,
dñu Lauranu betranulu, parintele dñui fostu
secretariu. Deci conjecturele despre auctorulu
corresponditiei de sub vini'a Buzesciloru,
din Nr. 2. a. c. „Fed.“ chiaru ca si despre
auctorulu celoru doue versuri din finea
cartii lui Tobi'a, numai pre langa doue per-
sone se invertiau; adica: seau ipsissimumu
Tom'a parochu in Farcașia si unicu acum
cu acestu nume in clerulu diecesanu; seau
luandu de base dialectic'a moderna din cor-
respondintia, ginerele acestui-a, Lazaru, vo-
média pietra si puciosa in contr'a Dlui fostu
secretariu.

Subscrissulu cunoscutu conduit'a ambiloru
suspițiunati, si protestandu deci in
numele ambiloru, declaru totu o data, cumca
suscriptiunea necredinciosului „Tom'a“, e
o appucatura meschina, nu atatú facia
de fostulu secretariu ci mai vertosu facia
d'o familia, carea intre tote impregiurarile
bune, relle, — s'a adoperatu cu scumpete
a conserva bilant'a bunelor relatiuni cu
dñu fostu secretariu.

Cicariu

VARIETATI.

(Im bun etatire a progresiva) a
starei invetiatorilor de la scoolele elemen-
tarie in Prussi'a se poté cunoscere d'in ur-
matoare date: Cu finea anului 1864 lefa
mediulocia a invetiatorilor d'in cetati era
de 294 taleri (441 fl.) era a celoru satesci
185 taleri (277 fl. 50. cr.) La dñece anni,
ad. in 1874. lefa invetiatorilor (pre langa
cortelu si lemne de focu) in cetati 399
taleri, (599 fl. 50 cr.) la sate 279 taleri
(418 fl. 50 cr.) La lefa se mai adauge summ'a
de 30 respectivu 60 taleri, dupa anii ser-
viitului; — in fine observam, ca invetia-
torile inca sunt totu asiá salarisate ca si
inventitorii. — Aceste date arreta, ca sta-

rea invetiatorilor in Prussi'a, de si nu e stra-
lucita, este inse relativu mai buna decat
in alte staturi si cu tote acestea se recuno-
se necessitatea d'a se face noue sacrificie
in asta privintia. Fericie de ce potu, la
noi inse d'ar si fi voint'a, lipsesc potint'a.
(Officiul de adeverire a me-
surelor la Tasnadu si Aiudu) s'au
autorizatu a adeveri collectiunea measurelor
normale necesarie pentru controlul po-
litiale.

(Dreptulu de tergu) s'au datu co-
munitatii Cetmeu, in comit. Biharie, —
fara inse d'a redicá vama, — diu'a tergu-
gului de septembra e Sambata. — Comu-
nitatii Chendulu-micu in comit. Cetati de-Balta,
i s'au datu dreptulu de a tiené terguri de tierra (annuali) la 22. Febr., si
la 7. Novembre, a fia-sce carui annu.

(Esclavare.) Comunitatea Calboru
la 20. Febr., a. c. se va desbiná d'in cer-
culu judecatoriei de Fogarasiu, appartiene-
toire de tribunalulu d'in Brasieu si se va
incorpora cercului judecatoriei de Sinc-
mare, apartienitoire tribunalului de Si-
ghisfor'a.

(Medicin'a Hermetica) Unu ar-
cheologu, doctorulu Ebers, a descoperit u
carte a medicinei hermetice.

Pana in dilele noastre, tote silintiele
pentru a se descoperi originea celebreloru
scrieri hermetice nu reeşiseră si se pre-
supunea că marele Hermes *) era unu per-
sonaj mitologicu, inventat de anticii al-
himisti pentru a acredita sciintia loru prin
autoritatea anticitatii. Manuscrissulu desco-
perit de currendu va poté, candu va fi
descifraru pe deplinu, s'arunce ore-care lu-
mina asupr'a acestui punctu indoiosu.

Dara chiaru candu acestu rezultatul nu
va fi ajunsu, numai singurulu faptu că s'a
regasit unu fragmentu allu sciintiei Egip-
teniloru, totu-si este d'o mare importantia
sciintifica.

Acestu manuscrissu s'a descoperit acum
cătiva ani in nesce remasitie alle unei
momie de către unu Arabu, care la morte-i
l'a vendutu doctorului Ebers pe unu pretlu
insemnatu. Totu fragmentul consiste in-
tr'u singura foia de papyrus **) lunga a-
prope de 60 picioare si site carei caractere
sunt scrise cu rosu.

Judecandu cine-va dup'a ceste caractere,
dat'a manuscrissului se poté fissá aproape la
1500 anni inainte de Christu, ceea ce i dă
o anticitate de 3300 anni, si deca a fostu
scrissa in prim'a parte a secolului, aru fi
contimpurana cu perioda in cursulu carei-a
Moise se asta la curtea lui Faraonu.

Numai o singura parte din acestu do-
cumentu a fostu descifratu pana acum de
doctorulu Ebers, impreuna si cu diferite ca-
pitole ca acestea:

„Cartea secreta a mediciloru, sciintia
bataielor de anima, cunoscinta animei dupa
inventiamentul preutului-fisicianu Nebseeht,
medicin'a pentru a usorà gramadirea urinei
si-a abdomenului. (panteceilui).“

Totulu face se se credea că Egiptenii
erau forte inaintati in sciintie intr'u pe-
rioda fortea primitiva a istoriei loru. Cum forte
bine observa Bourhaave faptulu, că Moise
sciea se reduca aurulu in pulbere astu-fel
in cătu se-lu pota amesteca cu apa, arréta că
cunoscerea chim'a asiá de bine ca unu maiestru.

In realitate Egiptulu pare a fi fostu lo-
cul nascerii sciintiei chimice, că-ci dupa
Plutarco (Isis si Osiris) in limbajulu
sacru allu preutiloru, tierra se numia

*) Hermes, persona fabulosa, pe care
Egiptenii si dupa dinsii Grecii o considerau
ca parintele toturor sciintielor, ca legislatorul
si binefacatorul Egiptului si care
se credea că a traitu in secolul XX. inainte
de Christu. Acestui factotum i-se atribuia
inventiunea limbajului, a alfabetului, a scri-
pturei, a geometriei, a aritmeticei, a astro-
nomiei si a medicinei. Elu era in institutorulu
religiunii si ceremonielor, creatorul sculp-
turei, architecturei, musicii, in fine allu to-
turor artilor. I-se atribuia mai ca sama
inventarea sciintielor occulite, si multu
tempu dupa disparitiunea paganismului, al-
himistii, lu-priviu ca patronu allu loru. Se
credea că a scrisu mai multe opere religiose
si scientifice, cunoscute suptu numirea de
carti hermetice.

Chim'a, ceea ce inseamna dupa Bochart (celebri orientalisti francesi, mortu pre la 1667) cunoscinta ascunsa sau secreta. Adi inca se numesce de catre Copti pamantul Kemi.

Lindas a pretinsu ca cunoscinta a acestei arti a fostu introdusa in Europa de Argonauti, cari navigara spre Colchid'a pentru a aduce d'acolo lan'a d'auru.

Dupa Herodotu, locuitori acestei tierre erau o colonia egipteană si Lindas presupune ca lan'a de auru era o carte din pelle de berbece, din care cineva invetia se face auru prin chimia.

Dat'a expeditiunii Argonautilor se pune dupa mai multi chronografi in an. 1250 inainte de Christu, sau 300 anni in urma datei manuscrisului ce possede doctorul Ebers.

(Balu) Societatea „Romania jună“ a tenerilor academicici din Vienn'a va da la 19 Februarie unu balu romanescu sub patronatul Domnului Matilda Dumbravă Maria Filisianu, Marija Florescu si Elena Marenzeller si sub presedintia de onore a lui Marenzeller, majorul imp. reg. — Venitulu e menit pentru fondul cabinetului de lectura a societati. — Pentru Gomitetu I. Neagoe, pres. Tilea, secret. — Bilete pentru Domni 6 fl. pt. Domne 3 fl. — offertele generoase a se trimit pana la 20 Martiu, la cassariul comitetului arangiatoru Dr. doctorandu Blasianu, Vienn'a VII. Kirchberggasse, Nr. 5.

(La scola Obstetricia (mosifit) de la Oradea-Mare) primirea invitatie celor pre semestrulu de verba se incepe la 1 Martiu, a. c. si immatricularile tenu pana la 10 Martiu. Pentru primire se cer urmatorile documente: carte de botezu, attestat comunale despre moralitate si adeverinta medicale despre starea sanatati. — Se dice, dar nu avem cunoscinta positiva, ca la acestu institutu artea mosifitului se propune elevelor romane in limb'a romanesca. Ni vine a nu crede, pentru ca professorul, ne fiind romana, nu poate sa cunosc limb'a romana intru atat'a ca se pota implini aceasta sarcina grea. Va fi dandu negresitul ore cari splicatiuni intr'un jargonu neintelese, dar apoi acesta nu va sa dice a face cursu in limb'a rom.

Sciri mai noi si electrice.

Vienn'a, 5. Februarie. In sied. de adi a comisiunii economice s'a discutat a supr'a conventiunei comerciale cu Romanii. Facandu-se propunerea pentru amanare, ministrul Climeschi declară, ca din primirea conventiunei face cestiu de cabinetu si dede totodata a se intellege, ca si Andrassy, in casu de neprimire, va pune cestiu de cabinetu. Comisiunea luă la protocollu declaratiunea si purcese la votare. Propunerea de amanare fu respinsa cu 19 voturi, contr'a 10.

St. Etienne, 5. Februarie. In urmarea unei explozii in baia de carbuni Jabin se ingropara 216 lucratori, dintre cari 24 au fostu scossi vii, 26 morți, cei lali nu s'a gasit inca.

Vienn'a, 7. Februarie. Primirea conventiunei comerc. cu Romanii este indubitate.

Constantinopole, 7. februarie. Consiliul ministrilor au primitu nu numai proiectul de reforme a poterilor, ci au declarat ca se inviosece chiar si conforma comunicatiunii officiali. Se crede ca Sultanul va sanctiona acesta decisiune a consiliului minist. prin urmare crisa ministeriale ce se parea fi imminente, se poate considera ca inlaturata.

New-York, 8. februarie. Sciri sosite din Mexic anuncia ca generalii Diaz si Guena au publicat o proclamatiune in contra regimului. Se dice totodata ca Diaz ar fi fostu proclamat de presedinte allu republicei. (Acesta nefericita tiera inca nu mai poate ajunge la pace si linisca durabile.)

Leopold, 8. Februarie. Cardin. Ledochovschi au incunoscintiatu pre amicu-

sei de principie din Galicia, ca va cerceta in scurtu Craiova si Leopolda. Catolicii se pregatesc a-i face mari ovationi. — Contele Enricu Wodzicki este designat de marescalu provincial allu Galicie.

Roma, 8. Februarie. Cardin. Antonelli avu unu accessu violentu de reumatismu imprunutu cu affectiune de anima; starea sanatati i-sau ameliorat pucinu asta di, dar este totu si periculoasa.

Vienn'a, 9. Februarie. D'in protocollu siedintiei comitetului economicu de la 6. I. c. este de importantia conclusulu luat la propunerea lui Herbst, relativ la conventiunea comerc. cu Romanii, ca se enuncie principiul ca drepturile resultante pentru Austria din tratatele cu Porta, essente necontestabili si asta di facia cu Romani si ca Austria n'au renuntat neci odata la acelle drepturi. Ministrul de comerciu declară ca ideea expressa in acea propunere consta de plinu declaratiunea guvernului.

London, 9. Februarie. In discussiunea a supr'a adressei la discursulu tronului, Hartington suppose la critica aspră politica guvernului. D'Israeli aperă politica guvernului dicandu: relativ la politica orientala guvernului Angliei nu s'a potutu isolă si totodata a incuragat Porta la rezistintă, daca proiectul de reforme nu va duce la scopu, Anglia si-reserveaza in totu easulu libertatea de actiune. Actiunile canalului de la Suez Anglia le-a cumparat atunci numai, candu intellesse, ca o societate franco-vre se face acesta cu conditiuni forte oneroase (pentru Anglia). — Totu cu ocazia desbaterilor declară Derby la observarile lui Granville „ca dsa nu seie daca insurgentii voru pota fi induplate prin not'a lui Andrassy, a depune armele, dar teatrul resbellului se va angusta negresit astfel, catu rescolda va perde din importanta ei. Anglia au sprințit in generalitate not'a lui Andrassy, ince actiunea sa in viitoru ramane cu totul libera. — In cestiu de canalul de la Suez, disse, ca guvernul Angliei negotieza cu Dr. Lesseps.

Vienn'a, 9. Februarie. Consiliul municipal intr-o petitiune adresata senatului imp. (Reichsrath) illustreaza cu cifre tristulu regressu allu Viennei de la „trosculu“ celu mare incoce. — 6000 de locuinte stau deserte, ne capetandu locatari, 7000 de omeni de affaceri au paresit Vienn'a. Summa contributiunii de venituri au scadiutu de la 10 la $6\frac{1}{2}$ milione fl. In petitiune se dice, ca trebuie sa se lucreze din tote poterile spre a paraliza acesta trista situatiune si a nume prin inaugurarea unei politice comerciale si de vama, carea se face accomodata a protege industria austriaca si se tieni in stare productiva durabila.

Fiume, 10. Februarie. Fregatt'a austriaca „Radetzky“ au sosit asta-di aici, dupa ce eri sosise fregatt'a „Custoza.“

Vienn'a, 10. Februarie. Se anuncia din Zar'a diuariului „Press'a“ ca corpul consulare din Ragusa au fostu incunoscintiatu despre imminentă sosire a unei escadre anglezesci, germane, franceze si italiene. Escadr'a austriaca va merge de siguru acolo.

London, 10. Februarie. „Corr. dipl.“ relativ la cumpararea actiunilor canalului de la Suez contine o scrisoare a lui Russell (d'in Berlin) imparatul ca principalele Bismarck au aprobatu cu sinceritate actul cumpararii; — totu in „Corr. dipl.“ se scrie ca assemene aprobatu au urmatu din partea Italiei si Austro-Ungariei, ba Andrassy ar fi adaușu, ca se tinc fericiu d'a pota constata ca neci o singura cestiu fia in Orientu, fia in apusulu Europei, nu essiste in care interesele Austro-Ungariei n'ar fi identice cu alle Angliei. (Mare fericire dar pucinu folosu practicu.)

Buccuresci, 10. Februarie. Costaforu au fostu numit ministerul la externe si Stratu la finantie. — Senatulu dede votu de blamu ministrului instructiunei

Maiorescu, pentru ca acestu-a au vete-matu neamovibilitatea professorilor.

Praga, 11 februarie. Diuariul „Politica“ declara, ca s'a facut in urma, concessiuni Ungurilor si d'in asta causa crisa ministeriale ce era imminente in Cislaitania, s'ar fi amanatu. (Numai urmarea trebui sa fie au inlaturarea crisei, au cedentu ministerul Auersperg, de-misiunea lui, ca ci nu intellegem cum va pota sta inaintea Reichsrathului, care pretindea se nu ceda Ungurilor, amanarea crisei dara e pana la in-faciare in Reichsrath. Red.)

Buccuresci, 11. februarie. De si votu de neincredere allu Senatului au fostu espressu indreptat numai in contra ministrului instructiunei Maiorescu, totu si intregu cabinetul lui Catargiu ceru demisiunea. Domnitorul insarcină pre presedintii Camerei si pre vice-presedintii Senatului, a constituit nouu cabinetu.

Vienn'a, 11. februarie. Comisiunea economica primi cu 16 voturi contra 8, conventiunea comerc. cu Romanii. — Zschok si Neuwirth insinuara votu separatu, celu d'antaiu pentru amanare, allu doile pentru trecere la ordinea d'filei.

Buccuresci, 11. februarie. dupa ce Senatulu vota motiunea de incredere pentru Catargiu, acestu-a fu era-si insarcinat a reconstituire cabinetul, care se compune ca mai nainte, ince Carpitu cu Carpu care fu numit ministerul instructiunei, Balaceanu la externe si Stratu la finantie.

Constantinopole, 11. februarie. Se adveresse ca Porta au primitu definitivu reformele cuprinse in not'a lui Andrassy, vre inse modificarea punctului relativ la intrebuintarea darilor directe a provincielor, ca ci proiectul ar introduce ex abrupto una regula exceptionale pentru Bosnia si Ertiegovina; Porta vre numai se conceda, ca summa menita pentru lucrari de utilitate publica in Bosnia si Ertiegovina se se urce; pentru executarea acestui proiectu se accepta neintardatul decretul imperiale (irada).

Petruburg, 11. februarie. „Journal de St. Petersburg“ vorbindu despre discursulu tronului din Anglia, aproba parerea guvernului anglezu relativ la politica orientala, ca adica Anglia si-a reservat libertatea de actiune; accentueza ince, ca politica orientala, prin cumpararea actiunilor Canalului de la Suez, s'a modificate, observa in fine, ca celu mai bunu mediulocu de actiune e bun'a intellegere intre tote poterile. (Unde sunt in jocu atate rivalitati si interesu diverginti actiunea collectiva a poterilor va tindu numai la ore cari mediulocu palliative, era neci decat radical, prin urmare la sustinerea statului quo. R.)

Concursu.

Nr. Protoc. S. I. — 1876.

13

Conformu conclusului adunarei a Asociatiunei de la Nasaudu din 1870 pos. XVII si in legatura cu decisiunea Comitetului din siedintia de asta-di, se publica de nou concursu cu terminu pana in 31 Decembrie, 1877, pentru elaborarea unei carti agronomice.

Condițiile pentru numit'a lucrare sunt:

- Opulu acestu-a se tracteaza despre toti ramii economiei de campu, cu folosirea resultelor celor mai noi ale scientiei ince cu privire la recerintele patriei noastre, formandu unu volumu de 20—25 colile tiparite, octavu mare.

- S'infaciseaza prin illustratiuni in testu sau pre foie deosebite, instrumentele si machinele cele mai probate din resortul economiei, precum si manipulatiunile mai insemnate din deosebite ramuri alle economisi.

- Se tracteaza in modu correspondient si despre industria agricola si modulu introducerii ei la poporul nostru.

- Opulu se fia intoacmitu pentru instructiunea scolara si privata.

5. Se fia scrisu intr'o limba pre-pote de populara si correcta, in special minii technicci se fia esplcati, unde lipsa, chiar si prin circumscrieri, nu se pota fi intelese.

Pentru opulu lucratu dupa conditie in legatura cu decisiunea Nr. 1—5 s'a ficsatu unu miu de 500 fl. v. a.

Manuscritele se fia scrise legibile de mana strina. In fruntea loru se deviza (motto) era-si scrisa de mana strina. La manuscipu se se allature si s'ore pusa sub cuverta, sigillata cu un gillu, ce nu contiene initiale autorului portandu pre address'a din afara devizul manuscriptului resp. era-si scrisa de strina. In laintrulu scriisorii autori se numi pre sine.

D'in siedintia ordinaria a Comisiei Asociatiunei transilvane, tienuta la Sighisoara in 15. Ianuarie, 1876. c. n.

Jacobu Bologa,

D. P. Barciu

Secret. I.

Concursu.

Nr. Protoc. S. I. — 1876.

13

Conformu conclusului adunarei a Asociatiunei de la Nasaudu din 1870 pos. 8 si in legatura cu decisiunea Comitetului din siedintia de asta-di se publica de nou concursu pentru elaborarea unei carti de igien'a populara cu terminu pana in 31 Decembrie, a. c. Condițiuni

Opulu se fia in tota privinta spundietorii trebuintelor poporului si cu deosebire se se arrete intr'inelor urmari alle abusarei cu binele spirituoase.

Premiul este de 50 galbeni. Manuscritele se fia scrise legibile si de mana strina, in fruntea loru se stie o deviza era-si scrisa de mana strina.

La manuscritele se se allature si s'ore pusa sub cuverta, sigillata cu un gillu cu initiale straine de alle autorii portandu pre address'a din afara devizul manuscriptului resp. era-si scrisa de strina. In laintrulu scriisorii autori se numi pre sine.

Din siedintia ordinaria a comisiei asociatiunei transilvane, tienuta la Sighisoara in 15. Ianuarie, 1876. c. n.

Jacobu Bologa,

D. P. Barciu

secret. I.

+ (Necrologu) Parintele George Popescu, originariu din Banatul Ungheria, de mai multi anni professor la Seminarul central din Buccuresci in etate 68 anni, au repausatu in 28 Ianuarie. Fia-i tierrin' usora si memor' nevoie.

In dreptare. In Nr. 4. „Fed.“ Facia I. Columna 1. Alinea 2. si Numele cetatianului din Resinari este colau Ciucanu“ si nu „Bucuru Ciuc“ cum s'a pus d'in gresiela.

Mai multi dintre DD. prezentanti au reclamatu Nr. 1 din an. c. Nr. ince din gresiell'a culegatorului contigativu nrulu currinte 68. d'in 1876 si dat'a annului cur. — Grésiella, ca si notata de Red. la correctura, dinsu au indreptat-o neci la revisiune, dandu credem ca cetitorii nostri o voru si obisnu si indreptat insi-si.

Burs'a de Vienn'a, 12 Feb.

Metalice 5%	60
Imprumutul nat. 5%	73
Sorti din 1860	11
Actiunile bancei	870
Actiunile instit. de creditu	17
Obligatiuni rurale ung.	7
" " Temisiane	7
" " Transilvane	7
" " Croato-slav.	86
Londonu	11
Argintu	103
Galbenu	5
Napoleond'or.	9

ALESSANDRU ROMAN
Propriet. edit. si red. respondent.

u pucinu d. ministru sè fi tramsu-
ciu, seu sè cera incuviintarea Sino-
ci d-sa e siguru că toti membri ace-
rpu s'ar fi grabit a opri pe cei doui
a participá la intrunirea aceloru
nti. (sic.)

ratorulu intra in mai multe amenunte
ce si teologice trasse din concilie
noice alle santiloru parinti ce avura
a diferite epoce.

Bratianu esorteaza pe d. Maiorescu
sa daca este liberu cugetatoru seu
(murariu), că-ci atunci nu va mai
sa in capulu Besericiei romane. Sè nu
cà religiunea nostra ortodoxa este
legata cu essentia nationalitatii.
sa cere de la d. ministru culteloru sè
daca este dreptu credinciosu si sè lucreze
sulu dogmeloru si sè chiampe pe acei
spindu de ministeriulu sou ca membri
ericei nostre sè nu mai participe la
nea intruniri de dissidenti.

erminandu d. G. Bratianu dice, că
trebuinta a intari religiunea nostra
sfarii datatoria de vicia, era nu prin
uciditorie cum a fostu faptulu tra-

i la Bonn'a a celor doi prelati.

T. Maiorescu, ministrulu instructiu-
re de trebuinta ca mai antaiu sè
ilesca faptele asiá cum au fostu si
diguite cestiunea de dreptu constitu-
talu Camerei. — D. ministru espune
cum s'au petrecut lucurile pana ce
au insarcinati cei doi prelati a merge
gressulu din Bonn'a. Daa n'a fostu de
ssecutoru allu unui conclusu a San-
inodou.

ceea ce privesce amesteculu mini-
stru in alle Sinodului, d. ministru Mai-
orescu cetire art. 8, 11, si 24 din legea
organisarea santei Beericice autocefale
. Prin acesti articli d-sa aréta că
a dogmeloru s'a despartit u totulu
aci; de ora-ce ministrulu n'are in
de catu numai votu consultativu.
mai multu, legea a prevedutu in ca-
ndu unu ministru de culte fiindu ete-
ca ellu sè fie inlocuitu la Sinodu-
tulu, din collegii sei, ortodoxu.

apa ce d. ministru spune că cu pazi-
sesecutarea dogmeloru sunt insarci-
sti prela'ii cari formeza sinodulu, éra
astrulu, — d-sa intreba apoi daca
a este óre chiamata aci ca sè discuta
mulu, cum a voitu a o face d. G.
u.

ceea ce privesce ortodoxia d-lui

d-sa spune că e gata'reta d-nului

a actulu de botezu de la besericia

Treimedin Craiova *) si că daca d-lui

ntu o crima pentru că ar fi liberu

astru, acesta i-ar face onore in ori-

tu Parlamentu.

ministru de culte daa protestéza

citarii facuta de d. Bratianu din ho-

la concilie ecumenice, citatiuni pri-

arunca afurisenia contr'a aceloru

prelati, protestéza assemenea si pen-

acesti prelati fiindu membri ai Se-

i, d-sa a voitu sè lovesca in acestu

I. Stratu dice că ceea ce a facutu d.

meni, de ora ce d-nului a discutat

ce aveau sè faca prelatii nostri, că-ci

gressulu de la Bonn'a nu s'a luat

hotarire. Se acceptă inse la ce-va

ntu de catu stat'a din partea d-lui

ntu. Credeam că ne va vorbi de

comploturi urdite contr'a Besericiei.

ce voesce d. Bratianu? Voesce óre sè

Cam'er'a si mai pre susu de si-

si mai pre susu de Mitropolit,

presusu de ministrulu culteloru, cari

estia au tramsu pe cei doi archi-

congressulu din Bonn'a? — Seu

sè infinitiamu, ca Romanii, unu

maximus, care prin inspiratiune di-

re transieze tote cestiunile si sè se

ca cutare lucru s'a facutu bine si

reu.

ongressulu de la Bonn'a a lucratu inse in

lu modernu; asta-di nici in Ispania

leaganulu Inquisitiunei, nu se mai

astiné ca sè nu se admira discussiune

Besericiei. Daca primii crestini ar fi

astu-feliu, ei ar fi remassu totu pa-

gani. Si ce altu sunt ore dispositiunile con-
ciliilor citate de d. Bratianu, de catu nisce
hotariri luate de parintii Besericiei prin dis-
cusiune?

D. Stratu vede aci din partea d-lui
Bratianu o cestine personala; d-lui a voit u
a mai tata si adi o falla din d-nu Mai-
orescu, că-ci ni-a vorbitu despre celle 35 vo-
turi ce a intrunitu alaltaieri motiunea de
blamu contr'a d-lui Maiorescu. Asa dara nu
intrunirea de la Bonn'a a preocupat pe d.
Bratianu. Dara d. ministru are cu dinsulu
si textulu legii si currentulu spiritului mo-
dernu in ceea ce privesce cestinile reli-
gioase (Murmure). Nimeni nu poate scruta
conscientia nici a mea nici a d-lui ministru.
Libertatea de conscientia e inscrissa si in
Constitutiune.

Inchiaiandu, d. Stratu dice, că d. mi-
nistru Maiorescu a fostu forte correctu
candu a tramsu pe cei doi prelati la Bonn'a
éra noi ar fi trebuitu sè ne felicitam că
s'au gasit in clerulu nostru prelati lumi-
nati, cari sè ice parte la nasce discussiuni
scientific, dandu astfelu o desmintire cel-
loru cari diceau că clerulu nostru este
ignorantu.

Mai vorbi d. Carpu totu cam in a-
cellu sensu, dupa care DD. Hagi Pantele,
G. Essarcu si alti subscritori ai motiunei
Dlui G. Bratianu si-retragu semnaturele de
pe motiune, — in urm'a caror-a, dupa ore
cari espliqatiuni, Adunarea trece puru si
simplu la ordinea dillei.

„Torna Intorna frate!“

in Chronographia lui Theophane.

Plaiurile Emului suntu in serbere; ser-
vitutea secularu a poporelor serbo-slavine,
si macedo-romane reclama vindicta libe-
rati; cestiunea Orientala — cum se dice in
limb'a diplomatica, este dejà la ordinea
dillei, seu mai bine, este ingagiata pentru
primaver'a de aproape, asiá precandu privi-
rile Europei sunt atintite spre moribundu
imperiu Ottomana, poporul romanu are
mai multi tituli, are detorintia impera-
tiva sè-si faca ore-si care studiu, pucina
distractiune istorica spre Orientu, intr'a colo
in vallile Balcanului, de unde inca si pana
asta-di ni resuna acea sioptire doiosa fraticesa
din seculul VI. „Torna, torna frate!“ nu mai
multu ca sè redicam sargin'a — servitute;
— ci chiaru sè o scuturam, si sè revindi-
cam nationalitatea perduta a pamentului
patriei romane.

Peninsul'a Emului in tempurile vechie
a fostu locuita de patru popore istorice:
Tracii la resarit, Illirii la apusu, la brâu
Macedonii, la pole poporulu classicu Ellinu.

Istori'a cestoru popore se perde de
parte in lumea antica, de parte cu Pelasgii
si Deucalion, (Orfeu, Dedalu, Ercule, Teseu,
Agamemnon la Troia, Omeru, Odisseulu);
Codru, Solonu, Licurgu, Temistocle, Leonid'a,
etc. Alessandru celu mare, s. a. toti si
tote admirato, că prunciloru biblia,) elle se
stinsera, seu trecu imboldite preste hotare,
ére pre ruinele loru cu tempu se redicara
alte patru provincie a Republicei Romane:
Illuri'a, Achai'a, Macedon'a si Traci'a. Una
privire in istori'a Romaniloru, la Farsalu,
la Filippi, la Actiu, si Dilei Olimpului se
inaltia la Ceriuri de vuietulu armelor, éra
vallile Emului se uita in paraie cu sange
romanu.

Urmardu cu attentiune politic'a ro-
mana, se pare, că precum Republie'a gravi-
tasse spre Occidentu (Ispania, Gallia), chi-
aru din contra Imperiulu tintia pururea spre
Orientu.

In seculu I. perdiendu-se si immor-
mentandu-se retiele romanismului diresse
spre media-nopte in padurea Teutoburgica
cu Varrone si Arminu Cherusculu: — de
locu sub er'a mai fericita a imperiului, cu
inceputulu secului II. actiunea romana se
diresse spre Orientu.

In Noricu si la Rinu — facia cu roiulu
teutono-germanu— Cesarii se multumira cu
valluri (din Dunarea de susu pana in Rinu)
forturi seu castelle la Dunare, inse si in Pen-
insul'a Emului a urmatu politic'a romana
espressa „de colonisare.“

*) Cu tote acestea Dl. Maiorescu fiulu,
este, dupa lege, greco-catolicu, precum fu-
sesse si Maiorescu tatulu.

Traianu sfaramandu braciele Daciloru
— anteluptatorii Geto-Sarmatiloru — in si-
nulu Carpatiloru funda patria noua Popu-
rului Romanu: *Dacia Traiana*.

Aurelianu ne mai potendu manutiené—
strategice — *Dacia Traiana*; se retrasse si
se reconstituí sub dosulu Emulu: *Dacia Aureliana*.

Constantinu celu mare si mai temera-
riu: observandu periculu amenintatoru din
Orientu-Parthii si Arabii—de la media-nopte:
Gotii, Schitii, Sarmatii; — conformu mas-
simei romane traditionale: sè nu ascepti pe-
riculu acasa cu manile in sinu, ci se pur-
cedi nainte spre intempiarea lui, cu incep-
tul secolului IV. muta si resedint'a im-
periala din apusu in Orientu la Bosforulu
Traciei, revindicandu astfelu una provincia
noua — de si, dorere, cu mari sacrificie: *Rumelia* (Romani'a) pamentu patriei romane.

Cum am dice trei imperati mari, si trei
patrie Romane in Orientu: Traianu, Aure-
lianu, Constantinu. — *Dacia Traiana*; Da-
ci'a Aureliana si Rumelia (Romani'a); in
Carpati, la Balcanu si Bosforulu Traciei.

Acum sè ni-ar succeda a licuri pucina
lumina prin orisontele istoricu allu acestor
trei patrie Romane, asiá propusulu nostru:
a avisá la Orientu! si l'am dice resolvit.

Dacia Traiana.

I. Colonii lui Traianu plantati in sinulu
Carpatiloru chiaru atunci candu zimbia ce-
riu — seculu dolungatu — mai seninu pre-
ste imperiul Romanu; (a se vedé inscrip-
tiunile: „*Dacia fericita*; *Dacia secura*; *Da-
cia abundante*“ etc.) atat' s'au inradecinat
de adancu, catu nu i-a mai potutu smulge
si sterpi neci viforele millenarie.

Terminandu-se in secl. II. processulu
pacificu allu *assimilarei* cu remasitile Daci-
loru, indata in secl. III. se redică si tună
cellu d'antaiu viforu a migratiunei ginti-
loru, viforulu Gotiloru; si ce se dice viforu
in istoria? ceea ce se dice *orcanu* pre valu-
rile turburate a oceanului.

Acestu viforu goticu a imbolditu legiu-
nile si multime de coloni din colo preste
Dunare in Mesia (274. d. Cr.) daca partea
cea mai mare de Romanii din Dacia lui Tra-
ianu, fiindu legati de familie, de averile loru,
si de pamentulu nascerei care era acum
patri'a loru, mai bine voiira a suferi domi-
nia Gotiloru de catu essiliulu. Inse neci domi-
nia Gotiloru nu fu atat' de aspra, că-ci
acesti-a, ca nesce barbari, cari traiau din
predările bellice, de asta-di pre mane, —
vediendu-se in possessiunea tierrei, nu nu-
mai că nu tulbură pre acestei locuitoru paci-
fici, ci inca i si aperi in contr'a toturorui in-
curselor, si i anima ca sè cultivedie pa-
menturile, de unde sè si pota ave nutre-
mentulu pentru rapirile ce castigă cu ar-
mele din alte tierre *)

In secl. IV. Constantinu supr'a-numitul
mare, scoborindu in Mesi'a, ca si unu altu
Traianu, sfaramandu ordele Gotiloru, a redi-
catu podu preste Dunare si asiá *Dacia Tra-
iana veni éra-si sub poterea imperatilor*.

Religiunea crestina, care dupa cuvintele
iui Tertullianu, se seminasse in Dacia inca
in secl. II. acum se recunoscă de religiune
a statului; de aci crestinisarea generale a
poporului Romanu, era Constantin si Elen'a
in tocm'a cu apostolii „*Santi politici ai Ori-
entului*, era noue allu *doile fundatori de
patria*. *)

Hunii' 377—460 d. Cr.

Dominindu Gotii unu secolu *Dacia Tra-
iana*, dupa aceea le venire in spate Hunii,
natiune schito-mongo-calmuca, cei mai fe-
rocii intre tote poporele istorice.

Gotii trecu, din naintea Huniloru,
preste Dunare — cersindu adaptostu la imp.
Valinte. — dara Romanii, vechii locuitoru a
tierrei, legati de pamentulu nascerei loru si in-
vetiati prin calamitatile delungate a trai in
prejigne: nepotu lui Marianu mosiulu, care
pace in răbdare in midiloculu barbariloru nu

se potura in duplicitate neci de acesti dusmani a
omenirei (Attila sbiciul lui Ddieu) ca sé-si
parasesea patria; precum marturisesc si Tu-
rociu ***) — solis Valachis remanentibus. —
Assemene altu documentu inadinsu ungurescu
pentru essintint'a si durata Romaniloru in
Dacia Traiana, sub domnirea Huniloru, la
Notariul lui Bela. — Mariu principale Bihorul
naintea deputatilor lui Arpadu se dice
infruntandu pre Attila, a morit penta patria
Romană, (Notarius Belae, Cap. 20).

Gepidii, Bulgaro-Slovenii si Avari

in *Daci'a si Pannonia*, secl. V—IX.

Morindu Attila, numai decat' cu flii lui,
Hunii sunt stersi din istoria ori petrecuti
la hotare; era apoi pre ronda pre ronda
alte semintie barbare, a Gepidiloru, Bulgaro-
Sloveniloru si Avari.

Gepidii cu regele loru Cunemundu ca-
dura si disparura sub topuzele Avariloru
(564).

Pre Avari si tierr'a loru i-au resipit
si inmormantatu bardele Franconiloru. —
Carolu celu mare-si lancile „Slaviloru.“ (Ma-
rahani-Moravi). (797.)

Intre acestea Bulgarii si Slovenii, sta-
bilindu-se in Mesia si Illuricu, fundara dom-
nia: Regatu Bulgaru. (680.)

Unguri in Daci'a si Pannonia, 889.

Strivindu-se cu Avari glotele Asiatece
cu secl. IX. Romanii din ambele Dacie,
Bulgarii din Emu pana in Carpati si Sclavii
lui Sviatopolc senior, incepura a resufla
mai liberu, desvoltandu staturi autonome, fe-
derate si independinti.

Acum cele doue curti imperiale a
Constantinopolei si a Apelor (Aachen) de
la Orientu si Apusu neptendu suferi libe-
rata poporelor Romane si Slave de la
Balcanu si Carpati, ingagiara ronda pre
ronda rojuri nove Asiatece a supr'a loru,
pre Cazari si pre Unguri. (Aci poftim a se
deschide istoria Universale la Leone VI.
imperatulu Bisantinu, si Simeone regele —
de sange romanu Aurelianidu). — Bulgaro-Ro-
maniei federate; — 88

A studia sortea poporului Romanu sub felurite semintie: gotice, hunnice, sarmato-slavice, a studia parallelu, si rondu perondu *tote acelle principate*, ma si plaiuri pretoriali — cheneziaturi — *redicandu-se si apunendu* si insema a temporis ulterioru la istoria poporului Romanu, poporul lui Traianu; noi se grabim ince a colo unde ne chiama cestiunea: *preste Dunare la frati, „torna in-torna fratre.“*

Romanii in Dacia lui Aurelianu.

II. Aurelianu — nascutu in Sirmiu dupa ce acum declinasse fortuna imperiului Romanu, a revocat legiunile din Dacia Traiana, si trecau-le in Moesi'a cu multime de coloni, aci a fundat noua patria Romana, (274) numita Dacia lui Aurelianu.

Sortea ori mai bine istoria Aurelianidori in secl. IV. V. si VI. este identica cu istoria imperiului orientalui.

In secl. VII. scoborindu la Dunare Bulgari si Slovanii cuprinsera amendoue Mesieie. (680.)

De aci nainte se rumpe comerciulu politici a Romanilor din ambele Dacie cu imperiul Bisantinu, si mai intrebu legatiu-tia besericesca.

Aci ince cu stabilirea Bulgaro-Slovanilor in peninsula' Emului, incetă si nimbulu latinu-romanu in Orientu, in favorea limbei elline.

Acum Romanii, avisati la fortiele proprie, fecera causa comună cu Bulgarii.

Regatul federat Bulgaro-Romanu se desvelisce in istoria mai apriatu en Vod'a Bogor (847.) Bulgaro-Slovenii initiatu prin conpatriotii Romani, primira religiunea crest. in frunte cu domnul loru. Apostolii loru bine-meritati: fratii Metodiu si Curillu.

Cu crestinisarea Bulgarilor se concepe si o cestiune noua, *cestiunea bulgara*, care neci asta-di nu este deslegata, fia ca s'a legatu si deslegatu atatea ronduri cu canone besericesci (Conciliul ecumenic Constantinopolitanu (869) decise ca Bulgari'a (Mesia) se stee sub patriarchatul Constantinopolitanu) si cu sabia.

Istoria Bulgariei culminedia in *dusmania secularia cu curtea Bisantina*; si se vedece prin *fanatismu religiunariu*, aici si lacrimele nostre a romanilor limb'a bulgaro-slava, litere curile pana si in baserică; tote spre desastru latinitatei; lacrime si desastru pentru amendoi ochii, de la bulgari ca da la greci.

Cu finitul secl. IX cu invasiunea Ungurilor, Bulgari'a era la potere mare; Simionu regele infruntă pre bisantini cu Unguri simbriati, la Balcanu; precandu in campi'a Carpatilor — intre Tis'a si Dunare — Zalanu voda se mesura cu Arpadu.

De aci Bulgaro-Slovenii unu seclu delungatu, alu X-le, arruncati intre doue foci — Bisantini si Unguri, — la an. 1019 imperatul Basiliu supr'a-numitu Bulgarecon (estimatoriu de Bulgari) a desfintat regatul federat de la Balcanu, Bulgaro-Romanu.

Aci urmedia doue secole de sclavia preste Bulgari'a; era sclavulu n'are istoria ci patime, asiā postim a se ceti la rondulu seu cronicile bisantine, si annalele Ungariei.

Sé incepem cu Laonicu Calcondila, sé citam unu passu ori doue, si Romanii aurelianidi se numescu *Blachi antai'a-si* data in istoria si de odata Daci, Mesi, si Bulgari, etc. permuat de la poporele si tierile stapanite si locuite ore candu. Acum Romanii lui Traianu in atingere si commerciu ne incetatu cu cei de locu scriitorii straini li dedera tote acelle-si porecle, pana la dragalasiulu de „*mocami*“ Sé audim ince vorbindu pre bisantini: *„Dacorum sive Blachorum lingua similis est Italorum lingvae, tamen corrupta et differens adeo, ut difficulter Itali queant intelligere.“* mai la valle „*Nihil differunt ab Italibus, caetera etiam virtus ratione armorumque et suppeditationis apparatu, etiam num eodem utentes*“, si mai la valle insirandu cuprinderea Beotiei adauge: *„Pindum montem Blachi incolunt, quibus eadem cum Dacia est lingva,“* adeca cu Daco Romanii lui Traianu, pentru ca in

sec. IX. Europa nu cunosc altfelu de Daci cari sa vorbesca limb'a itala, decat pe cei din Pindulu Tessaliei.

Altu istoricu, Niceta, vorbindu mai departe ca celu dantai cu doue secole in vietii'a lui Isaciu Angelu, si in muntele Emului intru assemenea intimpina locuitori *voinici Blachi*, cari sunt vrednici se m'sure cu armatele imperiali; Blachi pre cari i numesce de la terra Mesi si Daci precum face si Laonieu: „*Haemi montis accolas sibi et Romano (Byzantino) imperio infestissimos reddidit, qui olim Mys, nunc Blachi nominantur.*“

Cetindu la Ann'a Comnen'a respective asculandu instructiunea imperatului Alexiu data lui Niceforu pentru assentatiune, ni-se pare ca i-a casinutu pre pecurari Seliscioru, ori muntenii Abruzzilor: „*Alexius imperator caesari Nicephoro mandaverat, ut quam plurimos posset, conscriberet milites, non e veteranis, sed novos, nempe Bulgares et pastoriiae duratos vitae laboribus, agrestes juvenes incertis sedibus vagos quo communis dialectus Blachos vocare consuevit.*“

Curtea bisantina sfarmandu Bulgari'a din calle, acu-si se arruncă si a supra Ungariei. Pre coron'a tierrei stralucia inscriptiunea cunoscuta: „*Kovσαντος Βαγιλεως Πρωπαιων*“ porfirogenitulu, si Michailu οἈόνυμος mai apoi intrige intre Arpadi, alta data affinitate, a locuri-a cu mana armata Ioanne Cinnamu sriitoru bisantinu din sec. XII; descriindu dusmaniele imperatului Manuilu Comnenu, cu regele Ungariei Stefanu III. insema expressu cumca una aripa a ostrei imperatesci sub ducele Leone Bataciu si a formatu dintre *Blachii lui Aurelianu*: „*Leonem autem Batatzem nomine aliunde cum exercitu perinde magno, maxime vero Blachorum ingenti multitudine, qui Italorum coloni quondam fuisse perhibentur, ex locis Ponte Euxino vicinis irruptionem in Hungariam facere jubet.*“ etc. Hist. Libro V. Cap. 4. A se vedea despre acesta batalia si Thurocz Chronica Hungarorum Pars. II cap. 63. — Batace preste Moldo-Romani'a, — Alessiu imp. strabate in Banatu „*pugnarunt cum Graecis ultra rivulum Caraso, versus Boron.*“ Fuit manus Domini cum Graecis, nec potuerunt Hungari resistere. Tanta ergo strages raro facta est, quanta ibi contigit. Rivulus enim Carasu, humano sanguine in tantum mixtus fuerat, quod omnino sanguis esse putabatur.“ etc.

Daci'a lui Aurelianu revindicata prin fratii Asani. 1186—1392, Stulu Dumitru parasesce Tessalonica greciloru, si se muta la Strinavu, — Trinoviu —

In secl. XII. Europa furnică de asemeni friguri Orientali, ca si celle de asta-dbine ca in alta editiune.

Pre valurile Adriaticei se imbuldau cruciatii (itali, galli si teutoni) pre intrecrea la locurile sante.

la Bosforu domnia unu guvernul imperialu plinu de patime si incareatu de detorie; domnia chiaru ca padisahulu de asta-di cu sufletul in pumai; guvern neci grecu neci romanu; ci numai despoticu imperialu

in Balcanu resună tipete de dorere de sierbitute, Romanii si Bulgarii din Mesi'a ne mai potendu supporta tributulu si alte imposite a Greciloru halosi, *rapira armee sub fratii Petru si Asanu*, cari se trageau din famili'a regelui Samuilu Asanu (1186). *)

10 anni de dñe au infruntat Asanii armatele imperatesci, cu barbatia, campulu de la Varn'a, Sofi'a, Naissu si Berea sa saturatu in sange, ci Regatul Bulgariei si-a eluptat independinta.

„Radicarca Romanilor si successele loru a supra imperiului bisantinu facura scomotu in tota Europa, sentimentulu loru de libertate si nationalitate ajunse pana la Rom'a (Laurianu Istoria Roman. pag. 235.)

Aci pentru cei interessati, a se deschide; Tentamen Criticum — assemenea de Laurianu, eminentulu nostru filologu si istoricu — si se va desveli multa lumina in istoria Aurelianidoriu, istoria politica nationale si basericesca, fia ca suntemu cu predilectiune facia cu imperatulu Onutiu, si am discute

*) ma insusi S. Dumitru, cum dice legend'a — scarbitu in contr'a ellinilor a parasit u nevediutu Tessalonica si baseric'a Greciloru, si s'a mutatu in Trinoviu in baseric'a Assaniloru. — de aci mare santu si mare patronu romanu;

cu viua placere negotiatiunile lui in cestiu-nea Bulgariei cu pontificele Innocentiu III. (1203) inse ca se nu abusam de propusulu nostru, ne vomu multiam estre cu una allusione.

Bulgari'a, merulu de certa intre Orientu si curtea Romana, rumpendu legatiu-tie politice cu Constantinopolea, numai decat Ioannitiu celu mai mare intre Asani; a sfarmatu si legatur'a basericesca cu grecii Bisantului, si s'a unitu cu baseric'a Romei. „*Cum placuit Domino Nostro Iesu Christo me Dominum et Imperatorem totius Bulgariae et Blacie facere, inquisivi antiquorum nostrorum scripturas et libros, et beatas memoriae Imperatorum nostrorum praedecessorum leges unde ipsi sumpserunt regnum Bulgarorum et firmamentum imperiale, coronam super caput eorum, et patriarchalem benedictionem, et diligenter perscrutantes, in eorum invenimus scripturis, quod beatae memoriae illi Imperatores Bulgariae et Blacorum Simeon, Petrus et Samuel, et nostri praedecessores coronam imperii eorum et patriarchalem benedictionem acceperunt a sanctissima Dei Romana Ecclesia, et ab apostolica sede, principe Apostolorum Petro. Sed imperium meum voluit benedictionem et imperiale firmamentum corona capitis imperii sui suscipere, et patriarchalem benedictionem ab Ecclesia Romana, et a Sanctissimo Patre nostro universal Papa tertio Innocentio.*“ etc. mai la valle: „*Ecce enim omnes totius imperii mei et tenimenti et Patriarcha meus metropolitanus, Episcopi, et Archiepiscopi et cuncti sacerdotes Romanus subiecti Ecclesiae, et teneant legem et consuetudinem, et observationem, quas tenuerunt beatae memoriae imperatores totius Bulgariae et Blacie*“ etc.

Ecce, catu de lungu citatu, si inadinsu latinu originalu! adeca cu inceputul sec. XIII. vorbesce din Colonii Emului Maiestate Romana, ca domnu si imperatu: ca-i romani nu i-e indemna „*rege*“ Blaciloru si Bulgariloru, Bulgarie si Blacie; stranepotu de sange romanu regiloru Asani: Simeonu Petru si Samuilu, domnu si imperatu naintea carui-a cadsura sfarimatii bisantinii, cadiu in pulbere Baldwinu — primulu cesare a Cruciatiloru — imperatu carui-a in Trinoviu i resiedea Patriarchu metropolitanu (totodatii si Primate „*totius Bulgariae et Blachiae*“) mai multi Archiepiscopi si Episcopi (5. sub disputa cu Emericu a Ungariei, atunci si a Beiusului prin Archiepiscopulu de Coloea sub intrebare la Rom'a): „*eique Metropolitani, tam in Bulgariae, quam Blacie provinciis constituti subjacent, et juxta formam canoniam reverentiam Primati debitam exhibeant et honorem. Datum Anagniae, Sexto Kalendas Martii, inductione septima, incarnationis dominicas anno MCCII Pontificatus Innocentii tertii anno septimo.*“

Bulgari'a si Blaci'a revindicata de sub bisantini au inflorit unu seclu liberu dar' apoi cadiendu pe rondu desastrelle Mongol-Tatariloru (1285) si a Turciloru sub Sultanulu Bajazet la an. 1392) s'a stersu de pa cart'a poporeloru politice.

Scapetandu astfelu braciele aureliacidi-oru, multime de coloni Romani trecu la fratii loru din coce, aici de o parte contribuia cu fortele loru la organisarea celloru doue principate Moldo-Romane; era de alt'a, de dera mare aventu comercialu prin tote orasiele mai mari alle Ungariei (Budapest'a, Miscolciu, Colocea, Canisiea, Segedinu, Oradea-M.s.a.) Cesti veniti, de la pronunciare („ti desu) se numire tiflari, era cei remasi inca luare nume de Cutiovaci — la straini. — Scritorii nostri moderni i saluta de Macedo-Romani, era noi pentru a constata suvenirile nationali inchidemu cu versulu — cu geniulu — doiosu allu Macedo-romanei si optindu din collinile Emului, de pre celul altu malu a Dunarei:

Fă badită pietr'a n diece!
La estu malu currendu de ai treec!
Că suntemu de soiu român
Nu suntemu de neamu pagân
Despica Dunarea 'n doua
Să facem iubire nouă. *)
Belvedere Satu-Mariului, Jan. 1876.

I. Silviu Selagianu, Curionu.
(Cont. va urmă.)

*) „Doruri si Sperantie“ de Dr. I. C. Dragescu.

De sub Carpatii nordici.

De multi anni tacemu, si tacera mane ni devine odiosa si nesuferibila inse ni-sau in plus pocalulu si debus desertam. De cete ori estimu in articoli privitor la sortea Romanilor; sun interessati, ca-ci dinsii in tote partile progressedia in literatura si limba, partea civila, catu si cea clericala, adin urma sunt fericiti afandu-se la seminaru mai multi, prin urmare formodie societati depline, lucrando anima spre cultivarea propria in limba literatur'a rom.. devenindu membri a clerului romanu. Nu asiā inse teologmani de la Ungvaru *) unde acu de multi anni suferu dispretilu domnilor voni precum estimu de presinte planantecessorilor nostri in cartile romane se afla in Archivulu seminarului respectiv inse neci una data ca de presinte nu arretatu urr'a ce porta facia cu teologmani din dieces'a Oradea-Mari Aveam sperare de a inainta in literatur'a si romana sub Revidis D. Nicolau Tóth torulu seminarialu inse si acesta spusau nemicitu lessandu-ne si e verosimilu vomu revede decat ca Episcopul Eperiesiu.

Că in totu annulu, asiā si acum tienutu teologii ruteni societate publice care ocazie rectorulu zelosu au voiese se dechiamate o poesia romana, insere! membrii societatei nu seu au (tienendu limb'a romana cea dulce si mosa de limb'a ciganescă), — si asiā masu afara punendu in locul ei unu ce nu corespunde cu caracterulu unui ceteru.

Folosulu teologilor romani de la varu e ca cu incetul si-uita limb'a nu petrecandu intre slavoni patru anni e mai multu uita chiaru si cantecele receschi neavandu ocazie si de la c invetie — de care au cea mai mare urmarea va fi ca sosindu tempulu ca fericiti de a fi unsi de ministri ai lui Criatosu, nu voru fi in stare sa spunde missiunei inalte si prea Sante.

Ur'a ce o arréta domnii Slav privintia teologilor romani o dovede prin aceea, ca avendu romanii si in antecedinti privilegiu a ceti S. Scripta limb'a romana, acu acestu privilegiu stersu si sunt siliti a asculta ca „bozze moi — bozze moi“ ca-i nesatu.“ inse de o parte au facutu forte ca au stersu acestu privilegiu din consideratiune, ca in annulu trecentu niasa estimu S. Scriptura in chilia ce se de „fumatoriu“ — in acestu anu neci nu e permis. Mai departe precum in mai dinainte asiā si in an. c. se-au in predicarile ordinate prin legile seminarii — la care ocazie t. rom. s'a prega o predica romana si alt'a magiara — in sindru ordulu pre cea romana, abia s-a putu respectivulu teologu dupa datin numele tatalui, — etc. numai decat s'adu o murnitura si hohotu din partea logiloru rusnaci impreuna cu mai multi respectivulu predicatori ne conturbati prin acesta si-au continuat predici in fine.

Si ori capetatu au respectiv laudru pacientia' cea mare? Neci decat urr'a nu-i lassa a laudă neci pre un manu, nu, pentru ca predica e facuta romana, era de cum-va e facuta in magiara atunci dicu ca nu li-e rusin manilaru a face predica in limba si dupa acestea cine s'ar poté acomoda ar' ghici vointa loru? Teologii rom. vedindu si suferindu aceste tote? Iferu cu pacientia o-a ci de graiescu graiulu aduce pedepsa dupa sine se ar' grai mai multe, atunci informatie facuta on trei lune inainte de tempul firescă ca la Oradea-Mare e prima dela si nevinovatii teologi capeta atiune pentru portarea loru cea rea. assertiunile nostre se poate ca voru dice acei On. cetitori acu presbiteri, ce

*) Strigoniu, Pest'a Oradea-Mare.